MAASTRICHTSE CULTUURVISIE

Cultuur maakt Maastricht

Maastricht maakt cultuur

Gemeente Maastricht

Colofon

Uitgave	Gemeente Maastricht, team Economie & Cultuur, september 2019
Redactie	Marcel 't Sas en Paul Lambrechts
Fotografie	© RTV Maastricht / Massimo Marigo, Laurens Bouvrie, Fred Berghmans, Team Peter Stigter, Taylor Berkmans, Moon Saris, Richard Stark
Vormgeving	Annemarie Mans / Gemeente Maastricht

Meer informatie of contact over de Maastrichtse Cultuurvisie? Stuur een e-mail naar cultuur@maastricht.nl

Leeswijzer

Voor u ligt de concept Maastrichtse cultuurvisie. Het gaat hier om een toekomstperspectief, een stip op de horizon. Het stuk is als volgt opgebouwd:

Na een korte samenvatting starten we met de

Prelude:
De culturele kansen voor de stad aan de hand van een schets wat Maastricht is en kan zijn.

Uitwerking van het motto van deze visie: Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt cultuur.

1. Waarom we cultuur belangrijk vinden: **de Waarde van Cultuur**

2. **Wat er nodig is** om te bereiken wat we willen.

3. **Hoe we dit willen bereiken**. We verdelen dat, in de onderdelen maken, presenteren en leren.

In bijlage 1 staat een kort overzicht van de Maastrichtse Culturele Basisinfrastructuur.
In bijlage 2 staat een beknopte weergave van de gevoerde stadsgesprekken en het cultuurdebat.

De uitwerking in een uitvoeringsprogramma en in budgetten volgen separaat, na vaststelling van de cultuurvisie. Deze vormt het kader voor het uitwerkingsprogramma.

Maastricht, september 2019

Korte samenvatting

Maastricht wil iedere inwoner gelegenheid bieden om cultuur mee te maken. Dat wil zeggen maken als professional of als amateur en meemaken in de betekenis van beleven. Daarvoor nodigen we de in Maastricht ruim aanwezige professionele kunstenaars uit om zich tot de stad te verhouden en inwoners actief te betrekken en ruimte te geven om hun eigen verhalen vorm te geven en te presenteren. Daarbij ontsluiten we het in Maastricht zo ruim aanwezige cultureel erfgoed, als inspiratiebron, We zoeken we samen met professionals en de grote verscheidenheid aan amateurverenigingen naar nieuwe wegen om zij die tot nu toe nog niet meedoen ook te betrekken.

Het rijk biedt vanaf 2020 diverse matchingsregelingen om gezamenlijk op te trekken in het verbreden van het publiek en het vernieuwen van het aanbod. Maastricht zal haar middelen voor cultuur deels oormerken om deze landelijke matchingsgelden binnen te halen. Mocht dit niet leiden tot voldoende resultaat, dan zullen er binnen het beschikbare budget voor cultuur keuzes gemaakt moeten worden. Een nadere uitwerking in uitvoeringsprogramma en budget volgt separaat.

Prelude

Stel je voor ...
Een contrastrijke en diverse stad waar tegenstellingen voor het oprapen liggen.
Oud tegenover jong, lokaal tegenover internationaal, kunsten tegenover wetenschap, traditie naast vernieuwing, Sjeng naast Hollander, de periferie naast de Randstad, amateur naast professional.

Enerzijds: de historische binnenstad, de volkscultuur, traditie, kunsten, cultuureducatie, natuur, reflectie;

Anderzijds en tegelijkertijd: de internationale instellingen en internationale studenten, moderne architectuur, talentontwikkeling, een jonge creatieve generatie, experiment, onderzoek en productieve kritiek.

Stel je voor...
Een stad waar contrasten niet als probleem worden gezien, maar worden ingezet als motor voor ontwikkeling; als polen die de bewoners in hun diversiteit juist verbinden en die deze historische stad tot een unieke hedendaagse en toekomstgerichte samenleving maken.

Stel je daarbij voor...
Een stad waar sprake is van een concentratie en diversiteit van culturele instellingen; waar daardoor de kans ontstaat om tot afstemming en samenwerking te komen;
Waar sprake kan zijn van meer gezamenlijke publieksbenaderingen;
Van groeiende wisselwerking tussen de cultuursector en economie, onderwijs, maatschappelijke participatie, gebiedsontwikkeling.
Waar de cultuursector een voor velen herkenbare betekenis kan bieden; waar een verrassende coproducties plaats kunnen vinden.
Waar nieuwe culturele activiteiten voor nieuwe culturele behoeften ontwikkeld kunnen worden door tot nu toe niet cultureel actieve groepen.

Maastricht kan zo'n stad zijn.

Cultuur maakt Maastricht

→ **Maastricht wil de stad van en voor cultuurmakers zijn**
Maastricht kent makers van allerlei pluimage, van alle niveaus van professionaliteit, ervaren en beginnend, professioneel en ongeschoold of onbetaald. Al die makers zijn waardevol voor de stad, of ze nu actief zijn in een van de vele amateurverenigingen, in projecten of bij een van de professionele organisaties, iedere maker doet ertoe. Wie begint als liefhebber kan doorgroeien als professional. Beginners leren van meer ervaren kunstenaars en omgekeerd. Menig professionele kunstenaar kan alleen van de kunst leven omdat hij/zij er ook les in geeft, coacht en begeleidt.

De professionele kunsten worden ook uitgedaagd en geïnspireerd door samen te werken met amateurs, die vaak een meer onbevangen houding hebben ten opzichte van de in de professionele kunsten gebruikelijke aanpak en technieken. De professionele en de amateurkunsten hebben elkaar nodig en vullen elkaar aan. De professional brengt vakkennis, de amateur bevlogenheid, authenticiteit en verbinding met de omgeving. Menig maatschappelijk betekenisvolle culturele productie kan alleen tot stand komen samen met amateurs. En de vele professionele instellingen en festivals functioneren mede door de inzet van talloze vrijwilligers. Het ontwikkelen van al die talenten van onze stad staat voorop. Iedereen is maker.

→ **Erfgoed als voedingsbodem**
Voor een belangrijk deel dankt Maastricht haar regionale positie en de geheel eigen kwaliteit aan de verhalen, de creativiteit en de cultuur die hier al eeuwen bloeien en hun sporen hebben nagelaten. De zichtbaarheid en beschikbaarheid van dit erfgoed biedt ruime mogelijkheden als grondstof en inspiratiebron voor de cultuur van morgen en daarmee aan het cultureel erfgoed van de toekomst.

→ **Iedereen maakt mee**
De culturele productie heeft ook de betrokken belangstelling van publiek nodig: de meemakers. Zonder publiek geen betekenis. De makers (professioneel en amateur) en meemakers (het publiek) zijn twee kanten van dezelfde medaille. Om die reden moet een relatief kleine stad als Maastricht zich ook op haar omgeving richten en daar aanvullend op het daar aanwezige aanbod de samenwerking zoeken en een breed regionaal en internationaal publiek durven trekken en actief betrekken.

→ **Gastvrije en veilige haven**
De aanwezigheid van een volledig pakket kunstvakonderwijs is voor Maastricht een zegen, vergelijkbaar met de komst van de universiteit destijds. Vooral nu er een nieuwe internationale generatie jonge kunstenaars opstaat met een nieuwe werkhouding: geen zender van het 'eigen culturele gelijk' maar geïnteresseerd in nieuwe coproducties met allerlei segmenten uit de samenleving; geïnteresseerd in relevantie, in het nemen van verantwoordelijkheid, in het leveren van zingeving en betekenis. Een generatie die haar culturele product in de eerste plaats als een belangrijke maatschappelijke bijdrage inzet. Maastricht wil ook een veilige en gastvrije haven zijn voor die cultuur, die ons een spiegel voor houdt, ons tot nadenken stemt en ons gedrag ter discussie stelt.

Deze jonge generatie zoekt pleisterplaatsen, al dan niet tijdelijk. Maastricht kan bij uitstek een pleisterplaats voor zo'n nieuwe kunstenpraktijk zijn. In zo'n stad vertonen kunst en cultuur een herkenbare samenhang. Ze lokken directe onderlinge samenwerking en debat uit. De sociale, maatschappelijke en economische betekenis van kunst en cultuur is in zo'n stad hoog.

→ **Ruimte voor makers**
Daarom zet Maastricht zich als landelijk cultureel brandpunt ook in voor samenwerking binnen de Stedelijke Cultuurregio Zuid. Vanuit een gezamenlijk inhoudelijk belang: het verbinden van alle cultuur die gemaakt wordt met een zo divers mogelijk publiek. En niet van bovenaf gedicteerd, maar door gericht ondersteunen van dat wat van onderaf door cultuurmakers zelf wordt opgezocht en gerealiseerd. Daarin geeft de stad ruimte en vrijheid aan de energie van de vele jonge makers, die zich niks aantrekken van de grenzen, niet tussen steden, niet tussen landen en niet tussen culturen.

→ **Een stad met ambitie**
De onderlinge samenwerking van cultuurmakers in onze diverse stad vol contrasten is productief en betekenisvol voor andere terreinen. Cultuur staat nooit op zichzelf, maar speelt een prominente rol voor de toekomst van onze hele stad. Voor de economie, voor de ruimtelijke inrichting en kwaliteit, voor de bezoekaantrekkelijkheid, voor haar imago, voor de sociale samenhang en zingeving in deze stad, dus:

Maastricht
maakt cultuur

HARMONIE
ST MICHAEL
HEUGEM

1. De waarde van cultuur

VANS
FRANKSB

Voor Maastricht is cultuur op veel manieren van grote waarde

- **Intrinsiek**: cultuur inspireert en stimuleert het denken vanuit de wereld van de ander en de waardering voor schoonheid, ontroering en inspiratie. Dat stimuleert niet alleen het innovatieve vermogen van een stad, maar brengt ook respect en waardering voor dat wat eerder geschapen is en waarmee Maastricht zo ruim gezegend is.
- **Economisch**: een hoogwaardig cultureel aanbod maakt Maastricht aantrekkelijk voor de vestiging van hoger opgeleiden en voegt een belangrijk bezoekmotief toe aan de stad. Bovendien genereert de aanwezigheid van een volwassen culturele infrastructuur veel werkgelegenheid bij toeleveraars, in de horeca en in de culturele organisaties zelf.
- **Sociaal**: het gezamenlijk genieten van cultuur brengt mensen bij elkaar en stimuleert het contact, de dialoog en het begrip voor "de andere kant". De actieve beoefening van cultuur versterkt de eigenwaarde en de uitdrukkingsvaardigheid van de deelnemers.
- **Maatschappelijk**: cultuur agendeert maatschappelijke vraagstukken en stimuleert het debat daarover. In een breed cultureel aanbod en een actieve cultuurdeelname kunnen alle bevolkingsgroepen zich aangesproken en uitgedaagd weten om deel te nemen en zo het gesprek over voor hen belangrijke onderwerpen te stimuleren
- **Positionering:** Maastricht kiest ervoor om in de positionering van de stad cultuur een belangrijke plaats te geven. Naast de internationale ligging en de loopbaanmogelijkheden wordt cultuur als speerpunt in de strategie Positionering Maastricht ingezet om Maastricht als aantrekkelijke stad voor wonen, werken en bezoek onder de aandacht te brengen van een breed landelijk en internationaal publiek.

Het cultuurbeleid van Maastricht is gebaseerd op twee hoofdverantwoordelijkheden. De verantwoordelijkheid om de actieve cultuurparticipatie in al zijn aspecten (van amateurkunst tot erfgoed) zoveel mogelijk te ondersteunen en stimuleren en de verantwoordelijkheid die de stad draagt voor de hier aanwezige professionele kunsten, kunstvakopleidingen en presentatie-instellingen en

Dit is eerder opgeschreven in de nota's 'Maastricht Stad van Culturele Carrières' (2008, over de kansen voor iedereen om actief deel te nemen) en 'Cultuur, een rol van betekenis' (2015, over het belang en de impact van cultuur). De band tussen de professionele kunsten en de cultuurparticipatie wordt sinds 2015 versterkt en ingezet om een complete en zo aantrekkelijk mogelijke cultuurstad te realiseren. De Gemeente investeert dan ook fors in hoogwaardige infrastructuur: recente voorbeelden zijn onder andere het nieuwe filmtheater en het poppodium aan het Bassin en de verbouwingen in het Theater aan het Vrijthof. Ook de transitie van CC/Kumulus/NHMM naar een meer vraaggerichte en proactieve organisatie past in deze dubbele verantwoordelijkheid.

Het "ketendenken" dat ten grondslag ligt aan 'Maastricht, Stad van Culturele Carrières' is inmiddels door nieuwe kunstpraktijken ingehaald. In die zin, dat steeds meer non-disciplinaire en/of interdisciplinaire uitingen hun weg vinden. Voorbeelden hiervan zijn de praktijk van Het Geluid Maastricht en Hoge Fronten Lieke Benders. Dat gebeurt in de professionele kunst maar zeker ook in de amateurkunst. We moeten daarom ook de schotten tussen disciplines ook in de subsidieregels los durven laten en ook hierin meer maatwerk gaan bieden en juist die nieuwe hybride kunstpraktijken van de toekomst ondersteunen. De grondgedachte uit 2008: iedereen dient de kans te krijgen zich in cultuur te bekwamen blijft overeind, maar de wegen waarlangs lopen niet allemaal door de daarvoor aangewezen instellingen. Dat vraagt ook bij de instellingen om een nieuwe en open houding en "ontschotten".

In de aanloop naar deze nieuwe visie is met de cultuurmakers en de bewoners gezocht naar vernieuwende concepten via de Innovatieagenda Cultuur. De cultuurdialogen en stadsgesprekken uit 2015 hebben het belang van actieve participatie onderstreept en er is vanaf 2016 twee jaar lang door makers, amateurs zowel als professionals, geëxperimenteerd. Uit de evaluatie bleek dat er veel culturele energie zit in de stad, maar dat er een aantal obstakels blijft die enkel door betere samenwerking (cultuur onderling en cultuur en samenleving) en door het bieden van ruimte en vertrouwen uit de weg geruimd kunnen worden.

In opdracht van de gemeente is de waarde van het Maastrichtse cultuurleven en de Maastrichtse culturele sector uitgebreid onderzocht. Het onderzoek naar de cultuurdeelname en -waardering toont een relatief hoge participatiegraad aan, maar legt ook de structurele kloof bloot in een 'gedeelde' stad, waar het *recht op cultuurparticipatie* niet gegarandeerd is. De cultuurmonitor toetst de belangrijkste cultuurmakers voor het eerst op hun intrinsieke waarde en maatschappelijke impact. Daarbij wordt duidelijk dat de kwaliteit zowel bij de professionals als bij de amateurs hoog in het vaandel staat, maar dat de relevantie voor de stad veel sterker kan. De economische impact van de cultuursector is door het onderzoek 'Mapping Maastricht" en de cultuurmonitor op waarde geschat: naast de grote directe impact op tewerkstelling, zelfstandig ondernemerschap en publieksbereik is er sprake van een veelvoud aan indirecte economische baten en van een structureel positief effect op de aantrekkelijkheid van de stad (bezoeks- en vestigingsklimaat). Uit de Satellietrekening cultuur en media 2015 van het CBS blijkt dat de culturele en creatieve sector zorgt voor 3,8% van het BNP en is daarmee belangrijker dan bijvoorbeeld landbouw en visserij. (https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2019/29/satellietrekening-cultuur-en-media-2015)

Cultuur maken en beleven heeft ook betekenis voor de stadsontwikkeling. Herontwikkelingsgebieden worden juist door cultuurpioniers opnieuw van waarde, ontsloten voor meer initiatieven en ook internationaal op de kaart gezet. Cultuur maken en beleven is van grote betekenis voor de samenhang van de samenleving in wijken. Doordat cultuur de dialoog voedt en het onderling contact tussen bewoners stimuleert, wordt de leefbaarheid en de sociale saamhorigheid bevorderd. Bijvoorbeeld voor ouderen is cultuurparticipatie een manier om de eenzaamheid te doorbreken, letterlijk en figuurlijk in beweging te blijven. Cultuur emancipeert de Maastrichtenaar en stelt die in staat zich te uiten en te verhouden tot de omgeving.

Cultuur maken en beleven draagt bij aan de aantrekkingskracht van de stad, een stad om in te wonen, te studeren, te werken en te verblijven. Zowel in de rijke tradities als in nieuwe vormen van en voor nieuwe generaties. Cultuur is bovendien één van de drie fundamenten waarop Maastricht haar profiel als internationale universiteitsstad bouwt. Daarmee draagt cultuur maken en beleven ook rechtstreeks bij aan het imago van Maastricht en aan haar nationale en internationale uitstraling. Ook op economisch vlak vormt cultuur maken en beleven een belangrijke impuls voor onze eigen creatieve maakindustrie: elke schakel van het maakproces leidt tot opdrachten en extra werkgelegenheid voor Maastrichtse culturele en creatieve bedrijven.

Die wisselwerking tussen cultuur, economie en samenleving is in de omgevingsvisie 2040 mooi samengevat:

"De uitwisseling tussen cultuur, economie, onderwijs, maatschappelijke participatie en gebiedsontwikkeling maakt van Maastricht een echte cultuurstad."

De gemeente wil daarom een actieve overheid zijn, die een bloeiend cultureel leven mogelijk maakt en de brede toegankelijkheid voor iedereen ervan stimuleert:

- Maastricht heeft als een van de zeven culturele brandpunten in Nederland een bijzondere verantwoordelijkheid voor de *professionele* kunsten. Niet alleen als euregionale centrumstad en hoofdstad van de provincie, maar ook voor haar eigen inwoners en bezoekers, die mede vanwege het hoogwaardig cultureel aanbod graag in Maastricht wonen, werken en ontspannen.

- Maastricht heeft een bijzondere opdracht om de volle diversiteit van de bevolking te betrekken bij cultuur, zeker nu de stad in snel tempo internationaliseert enerzijds maar anderzijds nog steeds een taaie sociale tweedeling kent. Het betrekken en activeren werkt het beste door juist die groepen, die afstand ervaren ten opzichte van bestaande voorzieningen in de gelegenheid te stellen om zelf cultureel actief te worden en in door hen zelf gekozen vormen hun verhaal te vertellen of zich te uiten. En daarin de ruimte te bieden om al of niet te kiezen om gebruik te maken van bestaande voorzieningen, podia, presentatieplekken of daarvoor nieuwe vormen en middelen uit te vinden.

Uit de stadsgesprekken en het cultuurdebat (Bijlage 2) komt de **sterke verbinding tussen maken, presenteren en leren** (talentontwikkeling) naar voor. Die verbinding vormt ook de rode draad in de voorstellen die we in deze cultuurvisie zullen doen.

2. Wat is er nodig?

Wat is er nodig?

Wat cultuur brengt aan aantrekkelijkheid, zingeving, inspiratie, sociale samenhang, economische en intrinsieke waarde is voor Maastricht als gastvrije onbegrensde internationale stad zo belangrijk, dat Maastricht ruim baan wil geven aan alle makers van cultuur. Of ze nu professioneel zijn of amateur, of ze nu in een amateurvereniging zoals een harmonie of fanfare actief zijn of bij gelegenheidsprojecten, of ze nu gevestigd zijn of startend, of ze nu amuseren of confronteren.

Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt cultuur.

Daarom koesteren we de bestaande en stimuleren we de nieuwe culturen.
Om uiteindelijk iedereen in Maastricht gelegenheid te bieden om cultuur te maken én mee te maken.

→ De samenhang

De culturele keten kan worden voorgesteld als een cirkel, waarbij je kan zeggen dat iedere kennismaking met cultuur begint met een presentatie, die interesse oproept. Al dan niet als gevolg van bewuste interventies, lessen, inleidingen, rondleidingen etc. Vervolgens kan van daaruit de motivatie om te leren gevoed worden, wat dan op enig moment tot productie leidt, die uiteindelijk gepresenteerd wordt.

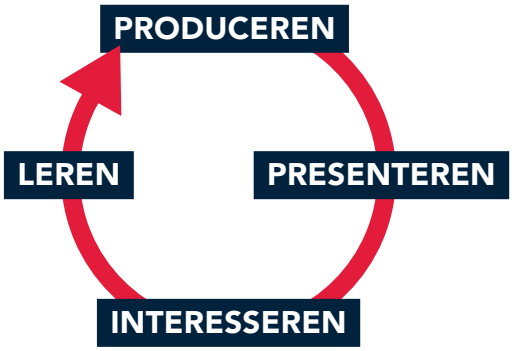

Omdat Maastricht zich concentreert op maken, **produceren**, door professionals en door de eigen bevolking, investeert de stad structureel in de top van deze cirkel. Ook het **presenteren** (Theater aan het Vrijthof, Marres, Muziekgieterij, Bonnefantenmuseum, etc.) moet zo worden georganiseerd, dat het optimaal leidt tot **interesse**, die gevoed door de juiste interventies van bijvoorbeeld Kumulus / Centre Céramique, het onderwijs en andere organisaties de wens om die vaardigheden te leren voedt. Wat uiteindelijk tot eigen presentaties van eigen verhalen kan leiden. Dat noemen we **cultuurparticipatie**, ook maken, ook produceren dus. Dat verrijkt de samenleving, vergroot de uitdrukkingsvaardigheid en de mogelijkheden om naar elkaar te luisteren en te verstaan.

→ Voorwaarde 1: een nieuwe houding

De uitdaging bestaat eruit om ervoor te zorgen, dat **alle verhalen getoond en gehoord en gezien kunnen worden** en zo de volle diversiteit van de bevolking actief te betrekken. Het is dus van belang het **aanbod van presentaties divers te houden** en niet te beperken tot de gevestigde erkende cultuur. Daarvoor moeten presentatie-instellingen een andere meer luisterende houding aannemen en zich nieuwe vaardigheden eigen maken, die hen in staat stellen om **niet uitsluitend te zenden, maar ook te ontvangen** en te faciliteren.[1]

→ Voorwaarde 2: dichtbij de mensen

Voor veel mensen hebben de gevestigde instellingen, podia, musea, toonzalen, een te hoge drempel. Niet eens in eerste instantie financieel, maar vooral cultureel; ze voelen zich er niet thuis. "Is niks voor mij" is dan een veel gemaakte opmerking op het aanbod van de gevestigde culturele instellingen. Daarom moeten de mensen, die nu nog cultureel aan de kant staan **dichtbij huis benaderd** worden met verhalen en vormen, die hen aanspreken en die zij zelf mede kunnen bepalen. Dat vraagt om een **netwerk van toegankelijke voorzieningen**, plekken waar ontmoetingen en presentaties georganiseerd kunnen worden.[2]

→ Voorwaarde 3: uitmuntende kwaliteit

Kwaliteit is een kerneigenschap van de stad Maastricht. Nu niet zozeer in de betekenis van 'sjiek en sjoen" maar vooral in de zin van betekenisvol, krachtig in zeggingskracht en impact. De inwoners leggen de lat ook hoog voor zichzelf, Maastricht wil "goed voor de dag komen". Dit geldt zeker ook voor de cultuur in Maastricht: alleen het beste is goed genoeg. Daarom zijn de **professionele kunsten en kunstenaars onmisbaar**, daarom is hoogwaardige en deskundige ondersteuning en stimulering van **brede en diverse cultuurparticipatie een voorwaarde**. Die kwaliteit moet onderhouden en gevoed worden door een uitmuntend kunstvakonderwijs, passende huisvesting, uitgebreide en gedifferentieerde talentontwikkeling op alle niveaus en topproducties en presentaties door professionals en door de eigen inwoners. Kwaliteit zit niet slechts in hoogwaardige techniek of vakbekwaamheid, maar vooral juist in **zeggingskracht en impact**, betekenis voor de omgeving.
Het motto moet zijn: **Goed of anders niet**.

→ Voorwaarde 4: een veilige haven

Vrijheid is een basisvoorwaarde voor een bloeiend makers-klimaat voor cultuur. Makers moeten het vertrouwen en de ruimte krijgen om te kunnen creëren. Cultuur moet ook kunnen schuren en desnoods irriteren, buiten de gebaande wegen zich presenteren en gemaakt worden op onverwachte plekken. De stad biedt die ruimte in fysieke zin, maar ook maatwerk in de omgang met regels. Dus eerst kijken hoe het kan en zoeken naar mogelijkheden in plaats van uitgaan van grenzen en beperkingen. Dat vraagt van "regelaars" hetzelfde als van de presentatie-instellingen: uitnodigend en meedenkend gedrag. Leegstand kan op termijn via de uitbesteding aan beheerders ook tijdelijk beschikbaar komen voor cultuurmakers. Die cultuurmakers hoeven daarbij niet direct een sluitend businessplan of gegarandeerd marketingconcept neer te leggen, maar kunnen de ruimte en de tijd krijgen om eigenwijs en vernieuwend de eigen weg te kiezen. Zij moeten uiteraard wel voldoen aan de noodzakelijke basisvoorwaarden wat betreft veiligheid en milieu en de tijdelijkheid van zo'n voorziening aanvaarden.

Maastricht kan zo een '**vrijplaats voor de hele euregio**' worden.

[1] Zoals eerder beschreven in nota Maastricht, stad van culturele carrières -2009
[2] Zoals eerder beschreven in de nota Cultuur een rol van betekenis - april 2015

3. Hoe gaan we dat bereiken?

Hoe gaan we dat bereiken?

Op basis van bovenstaande kan een rolverdeling gemaakt worden tussen de culturele instellingen, die de stad (mede) financiert. Vanuit de gedachte, dat het erom gaat het maken van cultuur op alle niveaus en door zowel professionals als amateurs, binnen en buiten de meer gevestigde en gekende cultuur te stimuleren en ondersteunen kan ieders rol bepaald worden. Op basis daarvan kan met de instellingen een cultureel contract worden gesloten, waarin naast duidelijke afspraken over prestaties zoals bereik en aantal activiteiten vooral ook wordt uitgetekend waar de instelling op uit is, de impact van de activiteiten en hoe dat bijdraagt aan de centrale missie: Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt Cultuur.

3.1 IEDEREEN KAN MAKEN (PRODUCTIE)

Cultuur is voor iedere inwoner op een andere manier betekenisvol.
Cultuur kan louter ontspanning zijn en een sociale en samenbrengende functie vervullen. Cultuur kan ook inspireren of confronteren en een spiegel voorhouden, zodat het tot nadenken stemt over ons samenleven en de manier waarop wij omgaan met elkaar en met veranderingen. Dat is de noodzakelijke zuurstof voor een stad met ambities en ruimte voor een diverse bevolking en die sociaal en saamhorig wil zijn (Hoofdlijnenakkoord coalitie 2018-2022 Maastricht onbegrensd en ontspannen).

Om cultuur van betekenis te laten zijn voor alle inwoners van de stad is het niet alleen noodzakelijk, dat alle makers (professioneel en niet-professioneel) de ruimte krijgen die ze nodig hebben. Maar vooral ook dat alle cultuur zichtbaar en bereikbaar voor iedereen gepresenteerd kan worden. Daarvoor houdt de stad hoogwaardige voorzieningen in stand voor het presenteren en faciliteert het de makers van cultuur. Niet alleen in de binnenstad, maar juist ook in de wijken, dichtbij de mensen in laagdrempelige en betaalbare gelegenheden. Om het maken en meemaken van cultuur te stimuleren ondersteunt de stad cultuureducatie en -informatie op alle niveaus. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de groeiende doelgroep ouderen, die door actieve cultuurparticipatie letterlijk en figuurlijk in beweging komen en zo opnieuw met en voor anderen van betekenis kunnen zijn. Kortom Maastricht wil cultuur dichtbij de mensen brengen en voor alle makers en meemakers een gastvrij huis zijn.

Maastricht hoort met haar hoogwaardige culturele infrastructuur (bijlage1) tot een van de 7 culturele brandpunten van Nederland. Op die manier is Maastricht als internationale kennisstad aantrekkelijk voor de vestiging van hoogopgeleiden. Door deze culturele infrastructuur te verbinden met de omgeving (Stedelijke Cultuurregio Zuid en euregio) wil Maastricht haar positie hierin verstevigen. Daarvoor is niet alleen nodig dat Maastricht haar culturele aanbod behoudt, maar ook haar imago als cultuurstad versterkt. Daarom vragen we van de culturele instellingen om via imagocampagnes samen te werken aan het culturele profiel van de stad.

De kunstvakopleidingen in Maastricht zorgen voor een constante stroom van nieuwe makers, om die rijke infrastructuur in te blijven vullen en uit te breiden. Om dit mogelijk te maken helpt en ondersteunt de stad op verzoek van Zuyd Hogeschool zo veel als mogelijk om een adequate huisvesting van deze opleidingen op een zichtbare nieuwe locatie mogelijk te maken. Liefst in samenhang met elkaar, zodat recht gedaan wordt aan de toenemende vervaging van de grenzen tussen kunstdisciplines en de samenwerking en cross-overs daarin kunnen bloeien.

[3] In Nederland vertonen stedelijke cultuurregio's veel overeenkomsten met culturele ecosystemen. Deze regio's kenmerken zich door een centrumgemeente (soms meer dan één) die fungeert als cultureel brandpunt. Meestal is dit een grote gemeente, waar een hoog voorzieningenniveau aanwezig is. Omliggende gemeenten vullen dit aan met hun cultuuraanbod. Makers, gezelschappen, galeries, podia en cultuureducatie-instellingen wortelen zich in zo'n stedelijke omgeving. Zij vinden er hun inspiratie, nemen deel aan het sociale en maatschappelijk leven, verbinden zich met andere creatieven en instellingen. Ondernemers nestelen zich in de nabijheid van de culturele bedrijvigheid. Het publiek uit de wijken, dorpen en streken vindt er vrijwel alle voorzieningen waaraan het behoefte heeft.

Uit: publicatie Raad voor Cultuur 2018
https://toekomst-cultuurbeleid.cultuur.nl/verkenning/nieuw-elan-voor-de-stedelijke-cultuurregio

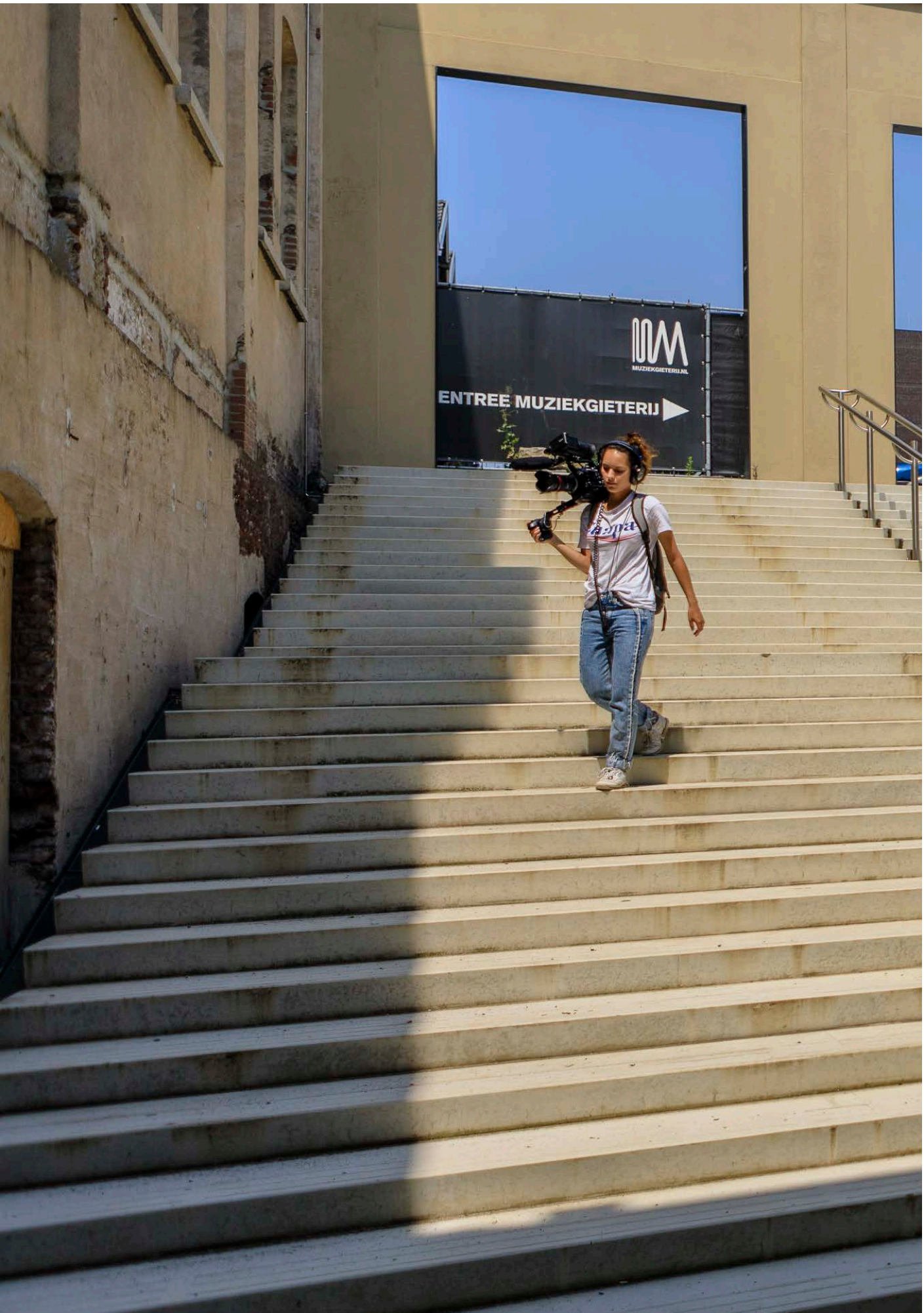
MUZIEKGIETERIJ.NL
ENTREE MUZIEKGIETERIJ

Meer ruimte voor makers

Maastricht wil ook en juist aantrekkelijk zijn voor de *vestiging* van kunstenaars. Om de vele jonge kunstenaars, die elk jaar weer afstuderen in Maastricht, te verleiden hun praktijken hier te starten. Maastricht wil daarom betaalbare woon- en werkruimten in samenwerking met woningcorporaties mede mogelijk maken voor jonge kunstenaars en creatieve makers.

Ruimte: ateliers, werkplaatsen, vrij- en broedplaatsen, gebruiken van bestaande en nieuwe ankerpunten in de wijken Nieuwe ruimte voor makers Maastricht staat borg voor adequate en kwalitatief hoogwaardige cultuurvoorzieningen die inspelen op de nieuwe ontwikkelingen.

Een nieuw en integraal vrijplaatsenbeleid zal ruimte maken voor startende kunstenaars inclusief de benodigde experimenteerruimte. Daarbinnen is niet altijd een sluitende businesscase de voorwaarde voor ondersteuning, maar meer de vraag of de kans bestaat dat impact gerealiseerd wordt voor de omgeving en de inwoners van de stad. Het vastgoedbeleid zal bij de toekomstige herijking naast de economische en maatschappelijke waarde van vastgoed ook aan de culturele waarde plaats kunnen bieden.
Hierdoor worden onder andere mogelijk:

→ Werkplaatsen talentontwikkeling muziek, in samenwerking met partners zoals onder meer conservatorium afdeling Jazz.

→ Internationalisering, door consequent in alle steun aan nieuwe makers ook de internationale makers en *artists in residence*, die hierheen komen ten behoeve van instellingen uit onze basisinfrastructuur mee te nemen en hen te faciliteren in hun behoeften aan werk- en verblijfsruimten, worden we ook voor hen die veilige haven en culturele vrijplaats. Dit kan door mogelijkheden te zoeken in het tijdelijk herbestemmen van leegstaande kantoorpanden, het regelluw maken van tijdelijke huisvesting in en rondom werkplaatsen en het in samenwerking met de ondernemers in deze stad zoeken naar betaalbare oplossingen.

→ In de Stedelijke Cultuurregio Zuid werken we in de proeftuin Ruimte voor Makers samen met de twee andere steden en de provincie aan oplossingen op maat. We streven in gezamenlijkheid naar voortzetten van deze aanpak met behulp van de door het rijk aangekondigde matchingsregelingen voor verbreding en vernieuwing van het aanbod.

Maastrichts erfgoed als bouwsteen voor de makers

We koesteren het in Maastricht zo rijk voorhanden immaterieel erfgoed en culturele tradities. We ondersteunen het amateurmuziekleven in harmonieën, fanfares en koren en de vele amateurtoneelverenigingen. En natuurlijk de evenementen zoals de Reuzenstoet en de Heiligdomsvaart. Door het ontsluiten en doen beleven van ons immaterieel en materieel erfgoed willen we de koppeling met het verleden van de stad levendig houden en daarbij nieuwe technieken en vormen inzetten.

Het Natuurhistorisch Museum blijft het enige museum dat door de stad zelf wordt gefinancierd. We nodigen alle erfgoedpartners in de stad uit om in samenwerking met de cultuurmakers nieuwe vormen van beleving te ontwikkelen. Zo wordt onze stedelijke geschiedenis een inspirerende bron voor nieuwe kunstuitingen. Iedereen krijgt toegang tot het erfgoed, dat we zoveel mogelijk zichtbaar en bereikbaar maken. In het bijzonder de jongeren krijgen daarbij de ruimte.

Actief participeren centraal

Maastricht heeft een rijke traditie van actieve cultuurparticipatie, onder meer met een groot en divers verenigingsleven in harmonieën, fanfares, koren, orkesten, toneelverenigingen en dansgroepen. De wijze van participeren is de laatste jaren sterk veranderd en vraagt om nieuwe antwoorden. Zo is de stad internationaler geworden en verbinden mensen zich minder met een activiteit voor "de rest van hun leven". Amateurverenigingen zoeken hierop naar nieuwe antwoorden en gaan bijvoorbeeld meer projectgericht werken.

Community arts

Om cultuur van betekenis te laten zijn voor alle inwoners van de stad is het noodzakelijk, dat alle makers (professioneel en niet-professioneel) de ruimte krijgen, die ze nodig hebben. En dat de samenwerking tussen professionals en amateurs gestimuleerd wordt. Dit kan uitstekend in Community Arts, een vorm van kunst waarbij de professionele kwaliteit gekoppeld aan de authentieke verhalen van wijkbewoners leidt tot "gewoon kunst op ongewone plekken voor ongewone publieksgroepen". Een goed voorbeeld hiervan is Buurttheater Mariaberg. Samen met Buurttheater Mariaberg willen we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om deze werkmethoden ook toe te passen in andere wijken en met andere doelgroepen. En van daaruit en in samenwerking met andere potentiele partners een ondersteuningsorganisatie voor kunst in de wijken op te zetten.
We nodigen de Zuyd Hogeschool uit om met hun curriculum nog beter op deze praktijken in te spelen, zodat de projecten ook adequaat bemenst zullen kunnen worden door daartoe toegeruste en gekwalificeerde professionals.

3.2. IEDEREEN KAN MEEMAKEN (PRESENTEREN):

Om ruimte te maken voor de door inwoners gemaakte cultuur zetten we niet alleen de centrale professionele voorzieningen, Theater aan het Vrijthof met Middenzaal, Muziekgieterij en Centre Céramique ook in voor amateurs, maar maken we ook ruimte in de wijken. Door dubbelgebruik van sociale voorzieningen, buurthuizen en trefcentra. Maar ook daar waar mogelijk via de tijdelijke inzet van gedeeltelijk of geheel leegstaande gebouwen: bijvoorbeeld kantoren, winkels, werkplaatsen, kerken en scholen in de wijken.

Daar waar zich kansen voordoen in de stadsontwikkeling kijken we zorgvuldig naar mogelijkheden om gemeentelijk vastgoed strategisch in te zetten om startende kunstenaars te faciliteren en waar mogelijk ook de kunstvakopleidingen van dienst te zijn met ruimte en goede verbindingen. Daar waar we in staat zijn om kunstenaarsinitiatieven bewust ruimte te geven, kunnen we voormalig industriële gebieden en/of ander erfgoed opnieuw tot leven brengen en vergroten we de aantrekkingskracht van een gebied voor de vestiging van andere initiatieven (horeca, kleinschalige bedrijven en woningen). Goede voorbeelden hiervan zijn het Sphinxkwartier, het nieuwe gebruik van de Timmerfabriek, het Frontenpark en het Radium en in de toekomst verder nog vrijkomende industriële gebouwen of delen daarvan.

Presentatie: investeren in duurzame en toegankelijke voorzieningen:

Om cultuur van betekenis te laten zijn voor alle inwoners van de stad moet ook alle cultuur zichtbaar en bereikbaar voor iedereen gepresenteerd worden. Daarvoor houdt de stad een aantal hoogwaardige voorzieningen voor het presenteren in stand en faciliteert het de makers van cultuur. Niet alleen in de binnenstad, maar juist ook in de wijken, dichtbij de mensen in laagdrempelige en betaalbare gelegenheden. In de selectie van kunst in de openbare ruimte (KIOR) zal ook bijzondere aandacht zijn voor kunst in de wijken, waarbij de inwoners betrokken zijn.

MANUS
van
ALLES
Festival
Cultuur
kleurt

→ Stadstheater Theater aan het Vrijthof: van en vóór deze stad.

Het Theater aan het Vrijthof is niet alleen het professionele podium voor de professionele gezelschappen in Maastricht maar werkt ook voor de volle breedte van de amateurkunsten, door die eveneens als huisgezelschap te faciliteren. Daarvoor zal de komende periode een hoogwaardige middenzaal gerealiseerd worden aan het Vrijthof, waardoor de dienstverlening aan het publiek en alle bespelers, amateurs en profs, op een efficiënte en gastvrije manier gerealiseerd kan worden op een gelijkwaardig niveau voor alle gepresenteerde voorstellingen en het publiek dat daarop af komt. Om de bedrijfsvoering inhoudelijk en zakelijk te optimaliseren is een volwaardige ontvangstkwaliteit in een zelfstandig ondernemend theater van groot belang. Zodat zowel het publiek als de bespelers op een compleet verzorgde avond kunnen rekenen en het verdienvermogen van het theater geoptimaliseerd wordt. De ontvangstkwaliteit en gastvrijheid moeten voorop staan. Zodat ieder publiek en alle artiesten zich thuis voelen in het huis van de stad Maastricht, waar voor iedereen een kamer is.

→ Muziek: stedelijk poppodium, werkplaatsen voor muziek, popfestivals

De Muziekgieterij krijgt opdracht zowel de rol van volwaardig poppodium als talentontwikkelaar te vervullen. In de programmering van het poppodium zullen alle stromingen en publieksgroepen een herkenbare plaats hebben. Opkomende talenten en nieuwe experimentele acts vinden in festivals een breder publiek. De regelgeving moet daarom ook de popfestivals in de stad maatwerk bieden. De nog beschikbare ruimten in de Timmerfabriek kunnen, binnen een sluitende exploitatie van het gehele cultuurcluster, tijdelijk casco worden ingezet als pop-up werkplaats en experimenteer- en expositieruimte voor startende kunstenaars en *artists in residence*.

→ Wijk-cultuurpunten

We zoeken ook in de wijken dicht bij de bewoners naar mogelijkheden om leegstand (gedeeltelijk en tijdelijk) te benutten voor de vestiging van omgevingsgerichte kunstenaars, die de omgeving bij hun kunst willen betrekken en natuurlijk ook voor de initiatieven van de inwoners zelf. Het gaat hier niet zozeer om grote gebouwen of complexen, maar juist om kleinschalige plekken, bijvoorbeeld een tijdelijk lege winkel, een klaslokaal, een (gedeeltelijk) niet meer gebruikte kerk.
De tijdelijkheid en het delen van de ruimte met anderen is onderdeel van deze nieuwe aanpak en zal ook van de (amateur of professionele) makers de nodige motivatie, inventiviteit en flexibiliteit vragen. Met deze aanpak willen we de plekken, die voorheen de samenhang in de wijk ondersteunden (kerk, school, winkels) en die nu in toenemende mate leeg raken of blijven, opnieuw een functie geven ten dienste van die samenhang. Door met de daar gemaakte en gepresenteerde kunst en cultuur het onderlinge gesprek en het contact en de samenwerking in die wijken te voeden.
Hiervoor wordt onderzocht hoe het, samen met de beleidsterreinen sociaal en stadsontwikkeling, mogelijk is de meerwaarde hiervan te ondersteunen en ruimte te maken in beleid en regelgeving om deze initiatieven mede mogelijk te maken. Goed voorbeeld van de bedoelde praktijk zijn: Buurtopera Malpertuis in samenwerking met Opera Zuid, Kunstketel Witte Vrouwenveld en Buurttheater Mariaberg.

→ Nieuwe aanpak festivals

Een festival is meer dan de traditionele vormen van presentatie in de speciaal daarvoor ingerichte huizen, in staat om juist nieuwe en innovatieve vormen van cultuur te lanceren. Het biedt bij uitstek de gelegenheid om inwoners daarbij te betrekken en ook de eigen verhalen uit de stad daarin een plek te geven. Daarom introduceren we een nieuw element in het cultuuraanbod van Maastricht voor én door de inwoners van de stad.

Wij zien daarbij een divers en multidisciplinair openlucht stadsfestival in de zomer voor ons, dat niet zozeer groot is door de massaliteit op één locatie, maar juist zijn kracht vindt in kleinschaligheid en fijnmazigheid in een grote diversiteit aan locaties, verspreid over de hele stad op pleinen en in parken. Niet grootschalig met meerdere podia op één centrale plek, maar dichtbij de inwoners in wijken “op de hoek van de straat”. Gemeenschappelijke presentaties van alles, dat in Maastricht gemaakt en getoond kan worden.

Van podiumkunsten tot erfgoed, van beeldende kunsten tot digitale virtual reality, van streetart tot salondansen, van improvisatiemuziek tot koor- en blaasmuziek in alle mogelijke vormen. Buurten adopteren hun eigen kunstenaars en amateurverenigingen en presenteren ze vlak bij huis en bieden hen gelegenheid om verwante makers van buiten de stad of het land uit te nodigen zich te presenteren.

We sluiten hiermee aan bij al door burgers genomen initiatieven als "Struinen door de tuinen" en "Manus van alles" en zoeken naar manieren om dit concept te versterken en samen met actieve bewoners uit te bouwen naar andere wijken in de stad. Het festival of beter de keten van kleinschalige evenementen, combineert een groot aantal kleine open podia en een brede bijdrage van amateurverenigingen met uitgekiende professionele programmering. Het biedt try-out plekken voor nieuwe gewaagde initiatieven maar ook diverse etalages voor bewezen kwaliteit. Door zijn veelzijdigheid, ambachtelijkheid en kleinschaligheid weerspiegelt het de kwaliteiten van de stad; compact, intiem, divers, internationaal en veelzijdig.

De wil uit de stad om zelf initiatieven te nemen en cultuur te presenteren in de openbare ruimte stimuleren en ondersteunen we. Vanuit regelgeving en het evenementenbeleid zoeken we op de eerste plaats naar hoe we deze initiatieven mogelijk kunnen maken en passen we noodzakelijke veiligheidsvoorwaarden en ruimtelijke voorwaarden op maat toe. Maatwerk in plaats van standaard toepassen van regelgeving is hier de sleutel tot meer actieve participatie van de eigen inwoners.

3.3. IEDEREEN KAN LEREN (EDUCATIE – TALENTONTWIKKELING)

Maastricht wil cultuureducatie en talentontwikkeling bieden voor alle leeftijden en voor alle inwoners van de stad. Vanaf het jongste kind op de basisschool via de programma's van Toon je Talent en Kaleidoscoop. Maar ook daarna, voor het voortgezet onderwijs via de activiteiten van de professionele presentatie-instellingen, cultuurproducenten en amateurverenigingen. Cultuureducatie heeft een actieve en een meer receptieve kant. Het gaat om zelf leren maken en om (leren) meemaken, beleven, genieten van. Bij actieve cultuureducatie hoort ook het leren kijken en bij receptieve educatie zit ook een actief deel. Mooi voorbeeld van deze praktijk is het Danslab van Sally dansgezelschap Maastricht. Daarin worden jongeren direct actief betrokken bij het maakproces en leren ze ook om naar dans te kijken en dat te waarderen. Doordat ze zich verbinden met de leefwereld van kinderen en jongeren leren ook de makers daarvan en wordt het product iets van de jongeren zelf. De dansproductie wordt ook van hen. Dit zijn de nieuwe vormen van actieve cultuureducatie en – participatie, waar Maastricht op inzet.

De bestaande programma's van Kaleidoscoop 'Toon je Talent' voor het primair onderwijs zullen worden voortgezet, met behulp van de bijdragen van het landelijk Fonds voor Cultuurparticipatie. Binnen deze programma's zal meer aandacht uitgaan naar nieuwe vormen van cultuur, zoals mediakunst. Zo veel mogelijk scholen en kinderen moeten met cultuur in aanraking komen. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. We stimuleren kinderen en jongeren om met hun talent verder te werken en houden daarom de drempel voor naschoolse kunstbeoefening zo laag mogelijk.

Aansluitend zijn de in Maastricht aanwezige vooropleidingen conservatorium en dans voor de kunstvakopleidingen van grote waarde. Deze vervullen voor talenten uit de hele regio een belangrijke voorbereiding en training om toe te groeien naar een mogelijke opleiding en uiteindelijk beroepspraktijk in de kunsten.

Naast de voor Maastricht als stad van makers zo belangrijke kunstvakopleidingen ondersteunen we de doorgroei van talenten niet alleen via talentplatforms als Via Zuid, maar ook door het bieden van betaalbare ruimte en een herkenbare plek in het aanbod van podia, presentatie-instellingen en festivals.

Publiekswerking en publieksbinding blijven naast artistieke zeggingskracht en organisatiekracht een belangrijk criterium bij de toekenning van een structureel subsidie aan Maastrichtse culturele initiatieven in de Maastrichtse basisinfrastructuur: zij moeten een zo divers mogelijk publiek aan willen spreken en nieuwe doelgroepen weten te vinden en te binden. Dat geldt ook voor aanstormend talent, die daarin ook ruimte moet krijgen om te experimenteren en dus ook om te falen, om te leren door te vallen en weer op te staan.

Bijlagen

BIJLAGE 1.

Maastrichtse culturele basisinfrastructuur vanaf 2021

PODIUMKUNSTEN
→ groot symfonisch orkest
→ muziektheatergezelschap
→ professioneel projectkoor klassieke en moderne muziek
→ stedelijk toneelgezelschap
→ stedelijk dansgezelschap
→ kleinere theatergroepen (cofinanciering FPK)
→ talentontwikkelingsorganisatie
→ stadtheater
→ stedelijk poppodium
→ festival popmuziek
→ festival jazzmuziek
→ festival sacrale muziek
→ concours opkomend jong muzikaal talent
→ festival dans
→ breed palet aan amateurverenigingen

BEELDENDE KUNSTEN, FILM EN MEDIA
→ presentatie-instelling beeldende kunst
→ instelling voor betaalbare huisvesting van ateliers
→ meerdaags evenement beeldende kunst en vormgeving
→ filmtheater
→ euregionaal platform voor film en media
→ meerdaags evenement mode
→ postacademische instelling voor beeldende kunst en vormgeving
→ lokale omroep voor radio en tv

MULTIDISCIPLINAIR
→ meerdaags stadsfestival voor amateurs en professionals
→ opening cultureel seizoen voor amateurs en professionals

EDUCATIE EN PARTICIPATIE
→ instelling voor erfgoed, kunsteducatie en participatie
→ organisatie voor cultuur in de wijken

MAASTRICHT
UNIVERSITY

Maastricht ?
oe mee!
2019 Massimo Marigo

BIJLAGE 2.

Samenvatting stadsgesprekken juni - augustus 2019

EERSTE STADSGESPREK: CULTUUR MAKEN

Cultuurmakers zijn cruciaal voor onze stad: ze geven een hedendaagse identiteit aan Maastricht, ze inspireren en verwonderen, ze confronteren en ze agenderen thema's uit de samenleving. *Iedereen, amateur of professional*, is een potentiële cultuurmaker. Door cultuurmakers te verbinden met de wijken en de verhalen van de bewoners ontstaat maatschappelijke betekenis. Er liggen grote kansen om meer mensen bij cultuur te betrekken via het verbinden van kunst met erfgoed. Door bewust ruimte en waardering te bieden aan cultuurmakers versterken we de aantrekkelijkheid van de stad voor de makers en daarmee ook voor alle inwoners en de bedrijven.

Hoe geven we *jonge* cultuurmakers ruimte? Door ze in ruime mate te programmeren, experiment toe te staan, en een eerlijk speelveld te creëren. Daarvoor is het belangrijk dat cultuur gemaakt kan worden in betaalbare werkplaatsen, broedplaatsen of incubators. Hiermee raken we ook de rol van de gemeente: die moet zorgen voor een productieve culturele omgeving, waar samenwerking wordt gestimuleerd en waar voorzieningen betaalbaar en toegankelijk zijn. Waar initiatieven organisch kunnen ontstaan en de kans krijgen om te groeien en niet op voorhand afgeknepen worden door regelgeving, de eis van verplicht sluitende businessplannen of door gebrek aan gemeentelijke ambitie. Die culturele ambitie van Maastricht mag *groter*: de stad is internationaal en divers geworden, maar dat is nog onvoldoende zichtbaar in evenementen of programmering. De stad systematisch openstellen als residentieplek of stageplek voor (internationale) kunstenaars biedt hiervoor kansen. Kunstenaars hebben *zelf* ook een verantwoordelijkheid voor het cultuurklimaat. Ze kunnen elkaar helpen bij subsidieaanvragen, marketing en productiewerk. De podia en gezelschappen kunnen *teasers* en *trailers* programmeren van collega's. Inzetten op wie nog niet meedoet en wegen zoeken om die actief te betrekken is noodzakelijk.

De gemeente moet niet zozeer zelf opdrachten geven, maar juist meer ruimte maken voor verschillende uitingen, voor echte innovatie en kan door goede informatievoorziening en één loket voor cultuurmakers hieraan bijdragen. Investeren in goede voorzieningen moet, maar dat mag ook ruw of casco, en daardoor betaalbaar, zijn. De Gemeente moet werken aan een goede mix van opleiden, wonen en werken, het stimuleren van de samenwerking tussen amateurs en professionals en moet cultuur uitspelen als kernwaarde voor onze *citybranding*.

TWEEDE STADSGESPREK: MEE-MAKEN EN BELEVEN

Het tweede gesprek bevestigde de lijn van het eerste: ruimte geven, transparant zijn over de rol als gemeente (wat doet de gemeente, wat is aan anderen?) en dynamiek stimuleren.
Als stad moeten we de luiken durven openen naar de eigen buurten, de regio en de Euregio. Maar beperk je niet tot één dominante cultuuruiting, Maastricht kan uitblinken door veel alternatieve cultuurvormen echt ruimte te geven en cultuur in de buurten te verankeren.

Toegankelijkheid en laagdrempeligheid staan aandacht voor kwaliteit niet in de weg, integendeel. Ze vragen om nieuwe kwaliteiten en vaardigheden van kunstenaars en instellingen. Het - in Maastricht ruim voorhanden - bestaande erfgoed kan inspiratiebron zijn voor juist eigentijdse vormen van cultuurparticipatie en productie.

Om het aantrekkelijke culturele klimaat ook op *langere* termijn te verzekeren, moet systematisch ingezet worden op cultuureducatie (vanaf het jonge kind), moet de regeldruk verminderen ('Maastricht regelt alles kapot') en is er nood aan cultuurcoaches en stadsregisseurs. Die rol kan door de gemeentelijke cultuurinstellingen vervuld worden, op voorwaarde dat de sleutels van die instellingen ook aan de stad en de jongeren worden gegeven. De internationale gemeenschap in de stad is breder dan de studenten of de Engelstaligen: laat die nieuwe diversiteit zien. Toon het op straat, op de pleinen, in plaats van louter achter de muren van de cultuurinstellingen. Maak een groot divers en multidisciplinair cultureel stadsfestival, van, door en voor iedereen.

Mee-maken gebeurt bovendien niet meer alleen in de fysieke ruimte van de stad: vooral jonge cultuurmakers bewegen zich in de digitale ruimte en die hebben we vooralsnog niet op ons netvlies. De nieuwe cultuurvisie zal ook daarvoor plaats moeten bieden.

CULTUURDEBAT 31 AUGUSTUS

Deze thema's werden een eerste keer concreter gemaakt in het **cultuurdebat van 31 augustus**:

- **Productie en makersklimaat:** Pleidooi voor bed, werkplaats en podium. Met andere woorden niet alleen werk- en presentatie plekken, maar ook verblijfsruimtes. Voor de eigen kunstenaars, maar vooral ook voor bezoekende kunstenaars, gastkunstenaars, *artists in residence*. Dat kan in leegstaande gebouwen met een basis casco voorzieningenniveau en ook op tijdelijke basis. Die filosofie is ook van toepassing voor vrije culturele broed- en werkplaatsen.
- **Presentatie en festivalklimaat**. Pleidooi voor regelluwe omgeving, vertrouwen en vrijheid voor festivalorganisatoren en volop ruimte om het experiment en de nieuwe jonge makers te presenteren.
- **Talentontwikkeling en de stad als leeromgeving**. Pleidooi voor ruimte voor de eigen uitingen van jongeren zonder smaakvoorschrift, maar wel gecoacht en gesteund door professionele kunstenaars, die daar een fair loon voor krijgen.